Број 131. У Новом Саду у недељу 15. јуна 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Видовдан.

Пет стотина и четрнаест година прохујало је од оног кобног дана косовскога.

Читава наша историја од тога дана пуна је крви и суза.

На многим местима широм читавог Српства пале се данас кандила за душе палих косовских јунака; у многим црквама држе се парастоси. Нећемо да спомињемо, како се браћа у слободним српским државама Србији и Црној Гори сећају тих јунака, него ћемо споменути три видовданске славе у Војводини, Горњој Крајини и Приморју.

Србадија у Војводини окупила се око моштију српског цара Лазара, који почива у манастиру Раваници у Срему, да се помоли Богу, за душе својих прадедова, палих бораца за крст часни и слободу златну и да се молитвом окрепи па да смелијим кораком коракне у будућност.

За похвалу је, што се већ почело радити на томе, да та слава што више буде од користи сакупљеном народу. Држе се ту говори, певачка друштва певају српске песме, српски гуслар челичи душе, деле се српске поучне књиге. За иста видовдански дан и треба на овај начин да се прославља Та нема згоднијег дана за Србина од видовданског за размишљање. На тај дан му је најзгодније да се сети прошлости и да је проучи да мало боље погледа на садашњост па да се што више поучи из прошлости и садашњости за будућност.

Пре неколико година подигнута је црквица посвећена цару Лазару код плитвичких језера и сад се народ сваке године на Видовдан скупља ту из свих ближњих крајева да се окрепи молитвом и очеличи вером у будућност.

Српски народ у Приморју окупља се око Лазарице т. ј. цркве св. цара Лазара која је готово на тромеђи између Лике, Босне и Далмације. Заједнички прослављају овај дан Срби православни и римокатолици држећи се да је, „брат мио ма које вере био само нека српски збори и твори.“ Око Лазарице која је у средини далматинског Косова Поља окупља се силан свет. Држе се народу поучни говори певају српске народне песме. Српска грађанска музика дубровачка долази на тај дан к Лазарици и свирањем родољубивих српских песама челичи дух у сваком Србину.

Онај умесни предлог, да треба да се уведе „дан самопрегорења“ изгледа да ће се остварити а тај дан свакако да ће бити Видовдан.

Видовдан треба да постане опћи српски празник, да га сви Срби без разлике вере достојно проводе. Српско новинарство треба да се увек на уводним местима сети тога дана. Треба свуда да се држе парастоси косовским јунацима, на свима састанцима на тај дан, а ове године нарочито у Раваници, код Лазарице и на другим местима треба да се купи видовдански дар у разне добротворне сврхе. Ето „Привредника,“ „Српске Зоре“ „Просвете“, „Српског Учитељског Конвикта“ „Српских Школа,“ „Српског Позоришта“ све то вапије за помоћи, па помози им сваки по мало и ето велике помоћи.

Српска академска омладина у Загребу одлучила је да на тај дан одржи парастос косовским јунацима и да од сваког Србина и Српкиње у Загребу скупи тај дан ма и најмањи дар за добротворне сврхе.

Кренимо тако свуда и Видовдан ће постати дан свесрпски, дан тужног сећања, дан молитве, дан размишљања и дан који ће нас одвести бољој будућности.

Млад.

Странке у Србији.

I.

Краљ Милан, а за њим краљ Александар огорчено су ратовали против странака у Србији. Ратовали су против онога, што је требало да постоји Напротив стварали су странку која ће у свему извршавати „краљев програм“. Стварали су оно, чега није требало да буде.

Чим су се краљеви сишли с престола у страначки метеж и постали шефови „краљеве странке“, морало је доћи напослетку до питања: Ко је за краља, а ко је против краља? — Са „краљевом странком“ не може да буде уставне борбе. Према њој има само двоје: капитулирање или — револуција. Видели смо како се свршило.

Данас је у Србији отворено поље странкама. Устав и закони, дају странкама слободна пута. Па опет! И ако је нестало краља Милана и краља Александра, њихов дух још није изумро. Још и данас постоји мишљење: — „Странке су упропастиле Србију!“

Није тако! Србији су шкодили краљеви, који нису хтели да даду пута странкама. Странке су шкодиле зато што су насилно стваране и насилно угушиване. То је све.

Данас и опет чујемо песму против странака. Исто онако, као за време краља Милана и Александра „само мало друкчије“ Сад хоће неки, да сви прави родољуби, сви честити синови Србије створе једну странку, „демократску странку“. Ово би могло да буде, али само онда, кад би сви „прави родољуби“ и сви честити синови Србије имали једну главу и једну памет и један темпераменат и једну мисао. Но то је нешто што није и не може да буде.

Ми смо велики пријатељи демократске странке. Али смо велики противници, да се у ту странку увлаче и они, који се слажу с демократизмом, и они који се не слажу. То би донело ускоро велика зла, јер така странка не би била здрава и набрзо би се почела распадати.

У Србији је пуно људи, који данас још нису демократе. Њихово политичко васпитање, њихов начин мишљења, њихова прошлост противи се демократизму. Они не могу бити демократе, јер би то била — политичка лаж. Та би се лаж на крају осветила, као и свака друга лаж.

Нека искрено, отворено, поштено остане свако код свога. Неће му за то нико ископати очи. И нека се све странке боре само поштеним, уставним оружјем. И нек се нико не претвара И нек се не гради оно што није. То је први услов.

Ал ако буде више странака?! Ништа то! Управо добро је то Прави уставни живот условљава странке Не може ни да буде без странака И где нема странака, тамо их ствара уставни живот. Јер је потребна начелна борба, опозиција, контрола.

Природно је, да у државама постоје

ПОДЛИСТАК.

БРАНКО РАДИЧЕВИЋ

рођен 15. марта 1824., умро 18. јуна 1853. год.

18. јуна ове године навршује се равно педесет година, како је омиљени песник српске омладине, бранич Српства и народнога језика, представник уметничког народног песништва и заступник напреднијих идеја, Бранко Радичевић*) испустио свој племенити дух.

Да га се сетимо са неколико цртица из живота његова.

*

Отац Бранков, Тодор, приповеда: Кад је пошао Бранко у српску школу, мати га је учила ба и бе и т. д.; ал је он тако тешко учио, да је мати оцу му говорила: »Ово наше дете баш не може ништа да научи; јер док му ја говорим: ба и бе, дотле и он говори, а кад му речем да сам сриче, а он ни запети.«

— То је тако једно два месеца дана трајало, за које је време увек, како би из школе дошао, матер молио, да га учи буквар срицати. После тога у једанпут престане к матери долазити и молити да га учи. На то мати оцу каже: »Гледајдер сада човече, ово наше дете више ми не долази да га учим, мора да је најгори ђак у школи.« »Мани се жено, одговори он, дете је још младо, њему сад није у памети учење, него игра. Али међутим, ја ћу његовог господина учитеља запитати, како се он учи и влада.«

После неколико дана запита му отац учитеља, како се он учи и влада, на које му учитељ одговори, да добро учи, и да се добро влада, он је, вели, његов први ђак. И тако се по свим школама добро учио. Памћење је имао особито јако, и све је могао лако схватити.

*

Професор А. Сандић казује о Бранку: Треће године поступи Бранко у немачку школу. У тој немачкој школи земунској, покаже Бранко таки своје оштроумље. Учитељ ће запитати другог једног ђака, како ће превести на немачки: Лептир лети? ђак одговори: Der Schmetterling fliegt! Бранко дигне руку и рекне: Nein! Der Schmetterling flattert! (Немци веле: Лептир се лепрша, а не лети.)

*

Бранко беше веселе нарави, добричина, диван певач, добар пливач и страстан ловац. О његовој телесној снази приповеда један очевидац: како је Бранко у Земуну ухватио војничку пушку за грлић, па је у водоравном правцу лагано издизао у висину, а рука ни да му је задрхтала!

*

Брат Бранков, јавни бележник у Вуковару, Риста Михајловић, пише о њему: Једно летње вече састадох се с њим код Грловића у Бечу. Он бијаше сам, те ме после ужине позва у шетњу .. Бранко је већ тада, ходајући ноћу, мараму на усти држао, те је сав разговор путем на мене пао. На гласији је свирала музика, али болном Бранку није гинуло срце за њом. Седосмо на осамљену клупу једне мрачне алеје. Бранко прекрсти по свом обичају десну ногу преко леве, те се тако разговарасмо. Ја га упитах: како му се допада последњи песнички покушај? А он ми рече: »Види се, да си у Винковцима учио; немачки мислиш, а хоћеш српски да певаш. Читај, брајко, народне песме, ако хоћеш да у тој ствари од тебе што буде«.

*

Даље наставља исти Михајловић: У друштву имао је обичај бавити се више о својим мислима, него говорити, премда је био отворене, више веселе природе и радо се шалио. Но кад кад би коју као од шале изустио,

*) Ове године о забави српске више девојачке школе у Новом Саду, 21. маја (3. јуна) 1903. одржан је свечан помен Бранку Радичевићу, говором, песмом и живом сликом. Као на дан смрти његове доносимо цртице из живота песникова, које је изговорила на реченој забави ученица IV. разреда ове школе, Олга Мартиновићева.

три странке: Странка, која брани створено стање; странка, која хоће напред; и странка, која жали за оним старим, палим стањем. Борити се против тога, значи борити се против природе. Данас и у Србији има људи, који желе да очувају данашњи проширен устав од 1888. год. Има их, који су за устав од 1901. године, јер им је данашњи устав — претеран. А има их, који желе шире слободе. То је природно и не треба силом ширити неприродне и лажне теорије и кукати за неком слогом тамо, где јој места нема. Јер нека би и испало за руком, да се у часу тренутног одушевљења и под утиском неких фраза створи једна странка, њена би основа била врло трошна. Трошна, као што су трошне фразе и тренутно одушевљење.

У идућем чланку рећи ћемо реч две о радикалној странци, која се данас поцепала у два логора.

Нови Сад, 14. јуна.

Ново министарство. Гроф Куен Хедервари склопио је министарство. Министар председник и минисар унутарњих послова је он (на место Села); министар домобранства је Десидерије Колошвари (на место Фејерварија); министар за Хрватску и Славонију је Никола Томашић (на место Ервина Чеха). На свима другим местима остали су досадањи министри и то: министар финансије Лукач; министар пољопривреде Дарањи; министар трговине Ланг; министар просвете Влашић; министар правде Плос. Хоће ли се министар при двору краљевом променути, није нам познато до овога часа.

О грофу Хедерварију немамо много да кажемо овом приликом. Он је свима веома добро познат а чини нам се, да ће га свет још боље познати.

За Николу Томашића доста је ако кажемо да је он најприснији банов присталица и пријатељ. Ситуација је та, да ће од сад Угарском и Хрватском и Славонијом управљати једна рука. Бан Хедервари је био немогућ даље за Хрватску и Славонију као бан, сад долази као министар председник Угарске да продужи што је започео. Беч је дакле потпуно победио.

Нови министар домобранства Десидер Колошвари био је крилни ађутант надвојводе Албрехта. Угледно је место заузимао код генералног штаба и узимало се, да ће он наследити садањег шефа тога штаба барона Бека. Против њега је истицано, да је он најмлађи генерал у штабу и да ће његово именовање за министра домобранства непријатно дирнути остале генерале. Но кад је поред свега тога дошао на то место, било је за то јаких разлога у Бечу.

* * *

Говори се, да ће многи државни секретари „одступити“ и бити замењени другима, но у овај мах је још рано говорити о тим променама.

Брзојав јавља, да су све три групе владине странке решиле, да се помире са новим стањем и да не држе више засебне конференције, јер би то неминовно довело до расцепа. Но треба забележити и ово: У јучерањем броју „Пештанског Лојда“ има чланак како су многи Тисиновци тражили од бана, да при саставу новог министарства узме нарочито њих у обзир и нема сумње, да су они данас јако незадовољни, но незадовољна је и Апоњијева група, што се види из тога, да ће гроф Апоњи захвалити за 8 дана на председништву сабора. Не може се рећи ни то, да је задовољна Андрашијева група. Хедервари је задржао старе министре, да не мора ни једно крило владине странке увредити већ на првом кораку. Те ако и овим путем није никога задовољио, није дао ни једној групи прилике, да му загледа у душу и побуни се против њега. А после? После ће већ доћи нови избори и онда се Хедервари неће морати ни на ког осврта ти.

Ова тактика Хедерваријева ма колико да је згодна по њега, врло је провидљива и баш та провидљивост може да му помрси рачуне. Питање је сад само: ко ће бити бржи?

Догађаји у Србији.

Краљ Петар и војска.

Краљ Петар упутио је на војску овај проглас:

Моја мила војско!

Ступајући на земљу Моје драге Отаџбине, колевке Моје и Мојих Предака, Моје срце поздравља прво тебе, узданицу Народа Српског Моја верна јуначка војско.

Ступајући на Престо Мојих славних Предака, Ја примам и Врховно Заповедништво над целокупном српском војском, која је под вођством Мога неумрлог Деде Карађорђа задивила свет својим врлинама и ратним успесима и која је у доцнијим ратовима за ослобођење Српског Народа дала толико доказа о својим војничким врлинама, да се Ја осећам срећан, што Ми је Бог подарио и Народ Српски поверио, да будем њен Врховни Заповедник.

Господо официри, подофицири и војници!

У овоме свечаном часу, када примам Врховно Заповедништво над вама, Ја вас поздрављам са:

Помози вам Бог, соколови Народа Српског!

Господо официри!

Ја сам срећан што у овом историском часу, када примам Врховно Заповедништво војске, налазим све вас здружене око Мога Престола, и једнодушно задахнуте верношћу и одношћу Мени и идеалима наше Отаџбине. Моје ће старање бити, да ту једнодушност очувам, ценећи све и свакога од вас једино по војничким заслугама и врлинама. Ви сте сви Моме срцу подједнако драги и Ја једино захтевам од вас, да се усрдно предате служби којој сте се посветили, и да ме помогнете, да вас поведем путем части и славе.

У то име Ја кличем:

Да живи узданица Народа Српског, Моја јуначка војска!

Петар с. р.

Немачка признала краља Петра.

Немачки цар Виљем други признао је краља Петра за законитог владаоца Србије.

Краљ Србије и кнез Црне Горе.

Краљ Петар известио је црногорскога кнеза Николу о свом избору овим телеграмом из Женеве:

Срећан сам, што Вашем Краљевском Височанству могу јавити Моје ступање на престо Србије. Сенат и Скупштина једнодушно су ме изабрали. Уверен сам, да ће заједница родбинских, народносних и верских осећаја, који нас спајају, учинити да ће те ово ступање као срећно сматрати. Краљ Србије сачуваће увек према Вашем Краљевском Височанству ону љубав, коју је гајио према Вама као Кнез Карађорђевић.

Нове прилике у Србији у стране силе.

Турски посланик Ибрахим Фети паша, енглески посланик Г. Ф. Бонхам и француски Беноа отпутовали су из српске престонице, а посланици холандски и северо амерички, који не живе стално у Београду, добили су налог, да се придруже кораку енглескога посланика. Немачки посланик Фојгтс Рец и талијански гроф Маљано још нису до јуче у подне имали упутства шта да чине, а посланици белгијски Ван ден Стен, румунски Едгар Маврокордато и грчки Ж. Аргиропуло добили су налог, да чине оно што буду закључиле велике силе. Према томе ови последњи држали су се до јуче у вече са свим резервисано.

па уживајући, диван изглед, са својим анђеоским осмејком, у којем се огледала сва врлина његове песничке душе, запевао би на пополак у себи, као да га се наш разговор и не тиче: »Ај ти лане, лане, зар не мариш за мене!« То бијаху, као што сам се касније код њега осведочио, увек, моменти најслађег душевног задовољства његовог. На једаред засвира крај цркве, у долини, гајдаш. Бранко се осмехну, устаде, позва нас доле, те, гледајући младеж Вуковарску у коло ухваћену, рече: »Већ само због тога вредно је, што сам у Вуковар дошао.« То бијаху сретни часови Бранкова борављења у Вуковару.

*

Кћи Вукова Мина Вукомановићка вели о Бранку: Из његових обичних разговора ниси могао судити, да је така дара. Из његових уста нисам чула ни речце од онога што је његово, и можда се не би још дуго управо уверила о његовој песничкој снази, да ми се не даде красна прилика. Беше то на Бадњи дан 1849. године. Вук је гостио знанце и пријатеље, а један од тих донео је мени на дар књижицу споменицу. Ја заредих, да ми сваки од гостију што у њу упише, па дођох и до Бранка. Док се окренух, а Бранко већ написао:

„Певам дању, певам ноћу,
Певам селе, штогод хоћу;
И што хоћу, то и могу;
Само једно још не могу:
Да запевам гласовито,
Гласовито, силовито,
Да те дигнем са земљице,
Да те метнем међ' звездице.
Кад си звезда, селе моја,
Да си међу звездицама,
Међу својим, селе моја,
Милим сестрицама“.

*

Бранко је у Бечу био редован гост Вука Караџића, а дружио се највише с Ђуром Даничићем, с ким је у једном стану и становао. Ђура беше озбиљан научник, који је по вазда читао и писао. Бранко је волео малу децу; његова карактеристична веселост хоће да нам каже, зашто је Бранко пазио децу, која још и не проговараху. Сећам се, да им је куповао играчке и посластице, да је сасвим туђе дете одводио у свој стан; покупио би децу из целе куће у своју собу, па се с њима играо и надигао би вику, да се вредни Даничић љутио и није могао радити.

*

Земунски новинар Сонрон прича ово: Бранко је живео у Бечу у кругу, којим је Вук владао, и морао се зачудити, кад је (1849. год.) дошао овамо доле у кругове, у којима Вукови противници владају. Сва она боцкања у својим песмама он је сматрао за невину шалу, али они, којих се тицало, нису сматрали тако. Једнога вечера састаше се стари грађани, међу њима и неки чланови одбора, по обичају у кавани »код анђела.« Седоше за свој уобичајени сто, те претресаху дневне догађаје. Ко је год улазио, у кавану, није пропустио, а да старе ове грађане пристојно не поздрави. Но нађоше се у кавани неки гости, који или не познаваху ову господу, или пак не хтедоше овим закованим пуљерима да одају почасти. То беху већим делом млади, страни људи, и већ и с тога су чланови одбора на њих пажљиво мотрили. Међу младим људима нарочито је оним старцима упадао у очи један млад човек са свога слободњачког понашања. Он их при улазу не поздрави, а тиме је већ навукао на се немилост оне старе господе. Већ по спољашњем изгледу његовом, мислили су, да је од »горе« (из Беча) дошао, а по говору му видеше, да мора бити из школе »злогласнога« Вука. То већ беше довољно, да се цели гњев господе оне на тога младића проспе.

— Да хоће бечке анархисте насадити оног шантавог Вука као што ваља! — приметиће један од тих старих пулгера.

— Хоће »злодјеј« да нас пошокчи с оном криворепом јотом — дода други.

— Али човек тај има заслуге за Српство; он нам је открио богату ризницу наших народних песама — одговориће трећи, који је свеснији био од оних осталих.

— Јест, јест; за то бих му ја два споменика подигао: на једној страни крст, а на другој — вешала — рећи ће онај први, заграбивши из своје табакере подобру порцију бурмута.

Политички преглед.

Чешки клуб закључио је следећу резолуцију: „После исцрпне дебате о политичном положају установио је клуб једногласно, да је била неодклоњива политичка нужда, да се не допусти парламентарно решење буџетског провизуријума, и закључио је, да и надаље остане код својих познатих захтева, и да надаље иде одлучно за тим, да се они потпуно остваре. Председник клуба, др. Пацак позвао је посланике да одржавају што могуће више бирачких скупштина.

Хрватска и Славонија. Поговара се да ће постати баном осечки велики жупан гроф Тодор Пејачевић, или бивши министар Емерих пл. Јосиповић. Подбан ће постати или осечки велики жупан Левин пл. Чаврак, или беловарски велики жупан пл. Кукуљевић. Хрватско-славонским министром да ће постати плем Томашић.

Саборски одбор.

Седница 13. јуна.

Одбијена молба Бранка Николића, да му се издаду списи из архиве, на основу којих би он покренуо парницу против јерархијског фонда

Упућен фискал нар. фондова да покрене парницу против црк. општине Бач-Мартоношке ради 12. јут. пашњака, што припадају залишној сесији.

Одлучено да се кућа фондовска (прије Недељковића) у Белој Цркви покуша продати.

Овлаштен поп Божа Поповић члан да оправити даде зграде на пустари Сириг.

Исти реферише о трошковима на резиденцији Вршачкој, што их је г. епископ ради поправака издао.

Трошкови за сад одобрени, али за будуће, да се за сваки оправак има исходити дозвола Саборског Одбора и онда рачун положити најкашње до конца године.

На уток Панића и др. из Бачинаца против одлуке адхидијецезалног адм. одбора, којом им је ради непослушности, одузето активно и пасивно право бирања, смањена им је казна на 2 године.

Потврђена одлука архид. Адм. Одбора, којом је уништен избор Д. Б. за председника у Нештину.

У ствари обнове $^2/_3$ румске црк. скупштине избор одобрен али тако, да се означи свака трећина за себе.

Одбијен уток против избора тројице скупштинара у Госпођинцима, те потврђена одлука Адм. Одбора у тој ствари.

Исто тако потврђена одлука Адм. Одбора у ствари избора скупштинара у Стапару, а уток одбијен.

У ствари црк. општине у Пачиру, која се опире одлуци Адм. Одбора бачког, да има платири 1366 кр. свом пароху за време суспензије његове, решено: уток одбити, јер није у своје време поднесен, општини наложити да мора платити, али јој је остављено право регреса на чланове конзисторије, који су суспензију изрекли.

У ствари Тителске црк. општине, која је дала свом пароху Емилу Степанову хонорар од 300 кр. за нарочите услуге његове црк. општини, затражити од Адм. Одбора да образложи своју одлуку, којом је тај закључак црк. општине укинула.

За сконтрирање каса народних црк. фондова одређен поп Саво Стојаковић и Др. Мита Мушицки а за прегледање Даља поп Божа Поповић и Др. Жарко Миладиновић.

Потврђена одлука Школ. Савета односно Адм. Одбора, да црк. општина Ст. Бечејска има плаћати учитељима награду за појање.

На молбу Петра Вујића из Куле, решено, да се одлука Саб. Одбора не може уништити јер је давно постала правомоћна, а он нека затражи своје право тијем да се уведе у бирачку листу.

У ствари обнове $^1/_3$ скупштинара у Мохолу решено, да се имају сви списи вратити црк. одбору преко Адм. Одбора, да призив против избора скупштинара реши у првој инстанцији сам Црк. Одбор, а не Адм. Одбор као што је овдје случај, а против решења Црк. Одбора стоји право незадовољној странци утицати на Адм. Одбор и даље на Саборски Одбор.

У ствари потраживања протопрезвитерског капелана Старо-Бечејског решено потраживање његово као неосновано одбити.

У ствари обнове $^1/_3$ црк. скупштине у Ст. Бечеју решено исто као горе код Мохола.

У ствари избора питомца из Остојићеве закладе у Суботици решено, да се још за ову годину остави изабрани питомац у уживању стипендије, а уједно решено да се позову путем епархијских управа све црк. општине, да у митрополијском гласнику даду штампати сва основна писма и тестаменте, који се односе на закладе.

Одбијен уток Николе Петровића из Пеште против Адм. Одбором потврђене одлуке црквене скупштине, да се Боздина кућа у Пешти преоправи.

Уважен уток неких црк. скупштинара у Опаву против избора Николе Марковића у скупштину и избора његова оца за перовођу, благајника, рачуновођу и коровођу уз награду од 288 К. из разлога што онај први није становник опавачки, а ова звања су тако непотребна, и награда превелика за сиромашну општину.

Догађаји у Старој Србији и Маћедонији.

Интифак и Арнаути у Дебру.

Из Битоља, јављају: Неки од главара арнаутских у Дебру хтели су да наруше интифак, али их је мутесариф одвратио од тога, претећи им, да ће против њих дићи војску с топовима, као што је био случај у Пећи и Ђаковици.

Нов руски консул у Скопљу.

Из Скопља, јављају: Бељајев, новонаименовани руски консул у Скопљу, стигао је на своју дужност и већ је примио управу над консулатом. Досадашњи руски консул у Скопљу Машков, који је по смрти Шчербининој предузео управу над руским консулатом у Митровици, неће остати стално у Митровици, као што су то јавили неки листови, већ ће ићи у Битољ где је премештен. Ко ће доћи у Митровицу за консула за сада се још не зне.

Глад и немаштина у Дебарци.

Из Битоља јављају: У Дебарци, који је иначе богат крај толика је немаштина, да народ нема шта да једе. Народ очајава, јер је глад завладала. Власт за сад још ништа не чини да народу помогне.

Фишеци за комитетске чете.

Из Врање јављају: Кад је данас, у четвртак, у 11 часова пре подне дошао воз у Зибевче, при прегледу пртљага од стране турске власти, нађено је код једног младог Бугарина, од својих 24 до 25 година дупло дно у сандуку и у њему преко хиљаду фишека за пушке, које имају комите у Старој Србији и Маћедонији Млади Бугарин одмах је притворен.

Експлозија у Ћустендилу.

Јављају из Софије: Пошто је полиција у Ћустендилу дознала, да је последњих дана стигло тамо усташа из Маћедоније, и да су сакрили у кући неког Сикулицког експлозивне материје, опколила је она прекјуче у ноћи ту кућу у намери да те материје запљени. Усташе потекоше да их склоне пред полицијом, на што оне експлодирају, те ту погибоше 6 особа, међу којима и вођа тих усташа.

У том тону говорило се и даље о криноверцу Вуку и то доста гласно. Младић онај, који је међутим почео да игра биљара, могао је чути сваку реч, а морао је приметити и то, да се хотимице хоће да он чује разговор, па кад један од њих примети, да он у својој кући не трпи никакве Вукове књиге, окрете се младић говорнику и рече му:

— Па за слепце и није сунце!

То беше страшно... Тако штогод да се усуди тај жутокљунац да рекне староме »грађанину« и »совјетнику!« Усуђује се ружити власт! То се не сме трпети... И за час се створи ту полиција, да по заповести строгога господина младића тог затвори, где ће морати провести ноћ са лоповима и скитницама, па ће ту имати времена да размисли, како се ваља понашати према господи! Младић се узалуд опирао затвору, јер није ништа учинио против закона. Полиција га баш хтеде одвести, кад изненада као deus ex machina уђе у кавану господин Игња Васићевић и заузе се за младића, приказавши га оном строгом господину као свога пријатеља песника Бранка Радичевића. Но старкеље се можда не би ни на то обзирале, да нису дознале, да је он син цесаро-краљевског царинарског ревизора Радичевића. И тако повукоше своју заповест натраг и не затворише Бранка.

Бранко је писао писмо у стиховима и то шаљиво, пославши 80 ком. својих књига пријатељу свом Кости Вујићу, да их распрода: Писмо гласи:

Ево тебе пребелога стада
Осамдесет има ту комада,
Узми побро, на сајам га гони,
Све распродај, ништа не поклони,
За овчицу сваку без разлике
Ишти до две пребеле цванцике,
А кад десет за белце растуриш,
Ваља једну у тор свој да сјуриш,
А за малту што се дегод плати,
Све ће тебе побратим да врати.

*

Да завршимо речима Бранковим: »Ја желим епос писати, али пре не ћу ни словца написати, докле Косово не видим, Косово, на којем је српска слава угашена, слобода изгубљена, а сужањство настало. Грађу имам, вељаше готову: јер српски епос мора тако исто бити као и грчки, у њему ће сви наши обичаји уплетени бити.«

Много тео, много започео,
Час умрли њега је помео.
Слава Бранку!

Из дневника краљице Драге.

Београд, 26. априла 1903.

Дакле сам имала право ја, а не генерал Цинцар-Марковић! Када сам молила Сашу, да даде по орден новосадским либералима, који су били овде на новинарском конгресу. Генерал Цинцар Марковић се противио.

Још ми је живо у памети тај наш судар. Ја сам наводила у њихову корист, да су ти људи дошли у двор на подворење и да ме пољубе у руку. И да нам је др. Вучетић наздравио при послужењу, када се иначе и не наздравља. И да су нам одушевљено викали: Живели! А то тек нису морали.

Цинцар Марковић је наводио, да то није искрено, јер су они управ и учинили све то само зато, да добију орден. Изгубили су тамо код својих углед, па хоће да освеже свој изгубљени углед са овдашњим орденом.

— Па нека је баш и тако! — рекла сам ја, — бар ће нам тим већма бити захвални.

— Задовољите их само, па ће вас ипак напасти! — бранио се он. — Знам их ја. Напашће вас ако и не одмах, а оно доцније.

— Кад?!

— Ако не пре, зацело после смрти.

— Могу слободно после смрти ружити колико хоће. Aprés nous le déluge.*) Саша је мене послушао, па се и опет уверио, да сам ја имала право. Јер све је бадава, ови наши београдски новинари не уму честито да пољубе ни руку која их храни, а не да бране као што треба. Кад једном руком пишу чланке, којим бране укидање устава, другом руком показују одмах целом свету, зашто то чине. Пфуј!

Саша је укинуо устав на неколико сати, а они одмах пишу, да га није никад морао ни повратити. Ти блесани треба да иду у школу код оних из прека.

Чим су они у Новом Саду дознали, да су добили ордене, одмах је написао сам др. Полит-Десанчић (П. Д.) у 50. броју »Браника« чланак, о каквом ови код »Слоге« не би ни сањали.

У том чланку каже, до душе, да Обрено-

*) После нас макар дошао потоп.

виђи нису волели уставност и да Саша не воле уставност. Али одмах за тим вели и ово:

»Истина, краљ Александар може да се правда тиме, да је после оних покора, што су их радикали у Србији учинили, тешко уставно владати. Може се правдати, да ту мора бити гвоздена рука, да реда учини. Али није ли у радикалским покорима имао удела и краљ Милан и краљ Александар? Школа Светозара Марковића, социализам и радикализам у Србији — праве су бесмислице! Требало је за рана тој струји на пут стати, а не ићи јој на руку државним ударом од 1. априла 1893. г. Хвала Богу, било је и има и данас у Србији људи патриота, с којима се дало радити и с којима би се и данас дало радити, само их ваља наћи.«

Како је то вешто написано?! Мало криви и Сашу, тек да може указати на главног кривца Светозара Марковића и радикалну странку. Он тражи за њих гвоздену руку и плаче што се још раније није тој струји стало на пут.

Па то нами и треба! И кад Саша гвозденом руком учини оно, што је требало учинити раније те »смири« за навек радикале, онда ће се моћи казати, да су то саветовали и српски родољуби из прека, управо сам Полит Десанчић.

Кад сам показала Саши, он ме је ватрено пољубио и рекао ми: Имала си право животе мој! И од сад ћу тебе и само тебе слушати..

Обећао ми је и ово дана дати неколико стотина хиљада франака.

Позив на претплату.

Са 1. јулом 1903 ступа „Застава“ у трећу **овогодишњу четврт**, која излази на 6 страна, **6 пута недељно**, а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овога листа могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, који такође на 6 страна излазе. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје само **4 круне годишње, а на три месеца 1 круна.**

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 потура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе лист се ником не сме давати на вересију.

У Новом Саду, 12. јуна 1903.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Вести из места и са стране.

Престолонаследник Ђорђе.

О краљевићу наследнику престола Ђорђу Карађорђевићу саопштава један руски лист, у главним цртама ове кратке податке: — Он је дошао у Русију у пратњи свога оца, садашњег краља Србије и млађег брата Александра у лето 1899. године. Тада му је било 12 година и био је примљен у I. разред кадетскога корпуса цара Александра II. Живећи у интернату у свему се морао потчињавати прописима завода, који су за све важили. Када се у школу уписао, није знао ни речице руски, али још пре истека прве године он је владао руским језиком као прави Рус. У јесен 1900. разболи се од дифтерије и више од три недеље лежао је у корпусном лазарету. Тада га је отац походио. Да би са свим оздравио и очврснуо, путовао је за тим с оцем по иностранству. Престолонаследник Ђорђе је леп, здрав и необично живахан младић. Поред руског влада он савршено и француским и немачким језиком. Чита много, а највише на француском, а мање на немачком. Од предмета, које воли, на првом месту је језаственица, па онда географија и историја. Одличних је способности. Добра је страна код њега, што је осетљив на савете и опомене. Са оцем је у непрестаној преписци. Често пише француски својој тетци, данашњој талијанској краљици, од које редовно прима одговоре. Свога млађег брата Александра јако воли.

Пренос костију краља Александра.

Како сазнајемо, из цркве св. Марка пренеће се тело краља Александра у манастир Раковицу по наређењу краља, који жели да се кости последњега Обреновића и краља Србије са почестима које му припадају, предаду матери земљи.

Атентат на српске официре у Петрограду.

У Петрограду су неколико насртљиваца напали на српске официре, који су се нашли у „акваријуму“. Официри су срчано одбили атак, али су се морали уклонити из хотела, пошто је група демонстраната расла све више и више.

Стогодишњица српског устанка.

„Београдске Новине“ пишу: Из поуздана извора сазнали смо, да ће се образовати велики одбор који ће чинити припреме и све спремити за догодишњу импозантну прославу стогодишњице српског устанка. Поред осталог мисли се, да се тада открије и велики споменик, који би представљао вожда Кара-Ђорђа са српским витезовима онога доба.

Свечана престава у позоришту.

У четвртак у вече била је у народном позоришту свечана престава. Овој је присуствовао и краљ и сви они, који су могли доћи до улазнице, јер су за ову преставу даване нарочите улазнице. Краљ је при доласку и одласку бурно поздрављен. Програм те свечане преставе био је овај: 1. Поздравна песма краљу, од Ст. Мокрањца. Стихови од Драг. Ј. Илијћа. Пева Београдско Певачко Друштво. 2. Сабљи бесмртнога Вожда Карађорђа, од П. П. Његоша, декламује г. Гавриловић. 3. Марш Њ. В. Краља Петра I., од Ј. Бродила. 4. Виђење Карађорђево, алегорија у три слике од Драг. Ј. Илијћа. За време представе оркестар свира. а) Марш конпонован 1843. год. Његовој Светлости Александру Карађорђевићу од Шлезингера. б) Румунске игре, компоновала Кнегиња Персида Александра Карађорђевића. 6. Апотеоза Кара-Ђорђу, певају солисти и мешовити хор нар. позоришта; композиција од Дав. Јенка (Задужбина од Шапчанина). Режију води редитељ г. Динуловић; хором београдског певачког друштва г. Ст. Мокрањац, а оркестром и хором капелник г. Покорни.

Руски министар Плеве и Јевреји.

Руски министар унутрашњих послова Плеве, како јавља „Берл. Тагеблат“, рекао је једном либералном Русу од утицаја, за кога је знао да је у вези с јеврејским круговима: Ако се Јевреји не постарају, да њихови једноверни одустану од учешћа у тако-званим револуционарним тежњама, он ће наћи пута и начина, да Јевреје принуди да се иселе из Русије. Оно што је Игњатијеву испало за руком, учиниће и он. Нека се Јевреји према томе управљају.

Женидба Леополда Велфлинга.

Као што јављају Женевске новине, венчаће се бивши надвојвода Леополд, а садашњи Леополд Велфлинг за десетак дана са Вилхелмином Адамовићевом. Он намерава да стече швајцарско грађанство, али још није дао савезном већу молбу за примање у поданство. Примање такво може се тек онда замолити, када је дотичник две године боравио у Швајцарској. — Живети ће моћи и као ожењен човек доста угодно, јер је примио приликом напуштања наслова и права надвојводских 200.000 круна отпремнине, а осим тога добија 3000 круна месечно на живот.

Београдски догађаји и угарски телеграф.

Колико је много посла имао земунски телеграф за време последњих неколико дана због београдских догађаја, сведоче подаци, који су ових дана објављени. Од 29. маја па до 4. јуна предато је земунскоме телеграфу 2123 телеграма, које је имао да откуца, а поред тога 781 транзитних и 781 које је примио. Целокупан број речи изнео је 317.710, и то 29. маја 43.300, 30. маја 52.800, 31. маја 45.820, 1. јуна 57.280, 2. јуна 58.110, 3. јуна 26.630 и 4. јуна 33.770. Највише било је посла на дан избора краљева. Пештански телеграф добио је тих дана појачања, и то шест чиновника из Пеште и седам из Загреба, који су сви били вични Хуговом апарату и сваки од њих говорио неколико језика. Служба је била непрекидна и непрестано су пет чиновника дежурали.

Брзојави „Застави.“

Стигли 14. јуна.

Угарско ново министарство.

Будимпешта. Ново је министарство састављено. Министар председник и министар унутарњих послова: Гроф Куен Хедервари; мин. финансије: Лукач; мин. домобранства: генерал Колошвари; мин. пољопривреде: Дарањи; мин. трговине: Ланг; мин. просвете: Влашић; мин. правде: Плос; мин. за Хрватску и Славонију: Томашић.

Апоњијевци су закључили да не држе више засебне конференције јер су се помирили са новим стањем и помагаће кабинет Куенов (?! пр. у. „З.“) Тисиновци и Андрашијевци закључили су то исто.

Нови бан Хрватске и Славоније.

Будимпешта. Вероватно је да ће нови бан Хрватске и Славоније бити Тодор Пејачевић, бивши велики жупан Вировитичке жупаније.

Бакљада Кошуту.

Будимпешта. Око 500 грађана Кошутове странке приредили су Фрањи Кошуту синоћ бакљаду, но социјалисте су за све време кварили и сметали.

Одступање аустријског домобранског министра.

Беч. Није истинита вест да ће одступити аустријски домобрански министар Велсерсхајмб.

Повишење краљеве цивилне листе.

Будимпешта. Овде тврде да ће влада повући предлог о повишењу краљеве цивилне листе, но да ће од сада државна благајна плаћати краљеву личну гарду.

Беч. Гроф Куен био јутрос код краља на аудијенцији и изнео му листу свог кабинета. Владар је пристао и сутра ће у званичном листу публиковати имена нове владе. Сутра ће се нова влада представити краљу и положити заклетву. Куен преговарао са Голуховским и Кербером. — Министар при особи краљевој није именован. Гроф Куен ће то министарство заступати привремено.

Трговина.

НОВИ САД, 14. јуна 1903 године Пшеница прве саквоће нова 7 фор. 20 — н. Пшеница средња 7 ф. — н. Пшеница лакша роба 6 ф. 80—90 н. Наполица — ф. н. Јечам 5 60—80 н. Зоб 5·40—60 ф. — н. Кукуруз у зрну 6 ф. 10—20 — н. у зрну нови — ф. — у клипу — ф. — н.

Маст 72 фор. Сланина сува 72 фор. дебела паљена 72 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	40—42 нов.		
„ средњи . .	38—39 нов.		живе
„ лаки	36—37 нов.		мере

Све од 1 килограма.

Женио би се

један управитељ једног акционарског друштва у отменој вароши у провинцији, 32 године стар а имаде плату од 5000 круна годишње. Посредници при успеху биће награђени. — Најстрожија дискреција. Писмене понуде са опширним обавештајем и сликом треба ради даљег отправљања упутити на Annoncen-Expedition Általános Tudósító, Budapest, Erzsébetkörut.

431 1—1

Објава вашара.

Иван-дански вашар у ИРИГУ, одржаваће се дана 5., 6. и 7. јула по рим. кал. — Почетак марвеног вашара у недељу.

1—3 482 **Закупници.**

СРБИН,

интелигентан младић, тражи место за

кореспондента

у радњи или заводу. Способан је свима административним пословима, а има довољан број свршених гимназијских разреда. Обратити се ваља преко администрације „Заставе“.

МИСАО.

Новела **Леонида Андрејева.***)

11. децембра 1900. године извршио је једно убиство др. медицине Антон Игњатјевич Кершенцев. Сви докази овог недела, као и догађаји, који су претходили, дају повода јакој сумњи, да је Кершенцев био душевно неурачунљив. Однесен је с тога у завод за душевно оболеле „Елизаветинскаја“, и предат је на строго и брижљиво разматрање, неколицини искусних лечника за умоболне, међу којима је био и недавно умрли професор Дошембицкиј Ево писмене изјаве, коју је дао сам др. Кершенцев, после 30 дана, од кад је однет у речени завод.

Први лист.

До сада сам, господо стручњаци, пре ћутао истину. Али сада ме гоне прилике, да ју откријем. И кад ју будете сазнали, разумеће те, да ствар није била тако једноставна, као што нестручњаку изгледа, или лудницу или тавницу. Но овде је могуће нешто и треће — ни тавницу, ни лудницу, али нешто, што је страшније од оба прва заједно.

Алексеј Константинович Савелов, кога сам убио, био ми је школски друг, и ако нисмо исти факултет похађали. Ја сам, као што знате, лечник, а он је правник. Не могу рећи, да умрлог нисам волео, увек ми је био пријатан, и нисам имао искренијег пријатеља од њега. Али у пркос свима његовим пријатним особинама, није припадао оним људима, који су ми могли да улевају поштовање према себи. Простодушна мекоћа и попустљивост његовог карактера, особена несталност у мишљењу и осећајима круто падање у крајности и вечита промена у назорима приморавали су ме, да га сматрам као дете или као женско. Његова својта, која је често морала да пати од његове безобзирности, и која га је — због непромишљености човечије природе, ипак топло љубила, та својта, вазда се трудила, да нађе извине за његова рђава ствојства и за своју наклоност према њему — и називала га је „уметничком природом“. И доиста изгледало је, као да га је ова безначајна реч потпуно оправдавала, и што би код сваког нормалног човека било за прекор, то се код њега није примећавало, или му се шта више уписивало за врлину. Тако је моћна била снага те измишљене речице, да сам и ја дуго подлегао том општем расположењу и радо правдао његове незнатне погрешке. Незнатне — јер до знатних, као у опште до чега великог није био способан да се узвиси. О томе довољно уверавају његови књижевни радови, у којима је све гњило и труло, па ма шта на то рекла кратковида критика, која је само лакома на откриће нових талената. Лепа и празна су била његова дела, леп и празан био је и сам.

Кад је Алексеј умро, био је 31 годину; нешто преко једне године дана млађи од мене.

Био је ожењен. Ако сте сад после његове смрти видели му жену, те не можете себи представити, како је лепа била, тако јако, јако се променула. Усне бледе, кожа на образи увела, стара, стара, као изношена рукавица. Па боре! Сад су само боре, али за годину дана биће дубоке бразде и олуци: та она га је љубила. И њене се очи више не светле и несмеју, а пре су се увек смејале — па и онда, када су требале да плачу. Видео сам је само један тренутак, случајно, кад сам се с њом сусрео код истражног судије, и био сам изненађен тој њеној промени. Није могла ни љутито да ме погледа. Јадно ли је то!

Само троје: Алексеј, Татјана Николајевна и ја, знали смо да сам је ја, пре пет година, две године пре њеног брака са Алексејем, просио, и да ме је одбила. Бар се може узети, да смо само нас троје знали, али је Татјана Николајевна за цело имала бар туце пријатељица и пријатеља, који су тачно о том били обавештени, како је једном др. Кершенцев сањао о браку нос понижењем одбијен био. Не знам, да ли се сећа, да се тада насмејала — сигурно да не зна више за то — та она је увек имала много да се смеје. Тада је подсетите на то: 5 септембра се смејала. Ако пориче — а она ће порицати — то јој реците, како се тада збило. Ја, овај јаки човек, који никад плакао није, који се никад ни од чега плашио није — стојао сам пред њом и дрхтао сам. Дрхтао сам и видео сам, како се ујела за усну и испружио сам био руку да је загрлим, кад је очи подигла и ја у њима видех осмејак. Рука ми оста у ваздуху, а она се гласно смејала и смејала се толико дуго, док се није сита насмејала. Касније се извинила.

„Извините, молим вас“, рекла је, а њене су се очи смејале.

И ја сам се насмејао, па кад би јој њен смеј и опростио, мој јој смеј не могу никад опростити. Било је то 5. септембра у 6 часова у вече — по петрогорадском времену. По петроградском времену, додајем, јер смо се тада управо налазили на петроградској железној станици. И ја видим још и сад јасно велику, белу плочу са бројкама, на којој су сказаљке имале правац: од доле према горе. Алексеј Константиновић био је такође у 6 часова у вече убијен, чудноват сутицај, који би једној проницавој глави много размишљање задао.

(Наставиће се.)

*) Доносимо ову понајлепшу и велу даровитог младог руског писца Леонида Андрејева. Она ће читаоце „Заставе несумњиво врло заинтересовати.

Прев.

Изишла је из штампе

КРВАВА НОЋ У БЕОГРАДУ

(29. мај 1903. године.)

по причању заверника

написао

Б. КОНСТАНТИНОВИЋ.

У овој књижици оцртана је верно не само крвава ноћ, но и сви догађаји, који стоје с њом у свези.

Књига има ова поглавља: I. Погинули и протерани владари Србије. II. Због чега је погинуо краљ Александар. III. Завереници. IV. Крвава ноћ у Београду. V. Догађаји после крваве ноћи. VI. Избор краља Петра I. (Карађорђевића).

У књизи су ове слике: Две слике краља I. Петра Карађорђевића, из времена босанско херцеговачког устанка, кад се борио као четовођа усташа, друга из старијег доба; за тим слике погинулих краља Александра и краљице Драге; бившег председника министарства Цинцар-Марковића и бившег министра војног Милована Павловића, као и план београдског двора, где се догодише крвави догађаји.

Књига је штампана на финој, глаткој артији, износи три штампана табака (48 страна осмине), а цена јој је 40 потура (20 новч.). Препродавцима 30 процената рабата. Ко купи преко 100 књижица и пошље готов новац у напред, добија 40 процената попуста. Поштарину плаћају наручиоци. Поруџбине прима потписани.

Нови Сад.

Коста Лера.

46 18—

ПОМОЋНИК,

који треба да је изврстан продавац за бранжу мушког одела, а нарочито путовањем, да је вешт посећивати приватне муштерије, може одма наступити место. Потребно је знање српског и немачког језика.

Понуде са сведоџбама и фотографијом треба упутити на администрацију „Заставе“. 429 1—3

7—828

Апотекара **Роберта Линднера**

козматично средство per excellence

ALAISKA-KRÊME

даје лицу после кратке употребе засењујућу белину, свежост, чистоћу пријатност. Одстрањује бубуљице, црнило од сунца итд. чини најружније руке фине беле и њежне. Особине: **Alaiska-Krême** не масти, нема у себи металних састојака, лечнички прегледан и јамчи се да није шкодљиво средство.

Цена једној тегли 3 кр.

Теглица за пробу 1 К 20 п.

АЛАИСКА-ПУДЕР

допуњује изврсно косметично дејство овог Алаиска-Креме даје лицу очаравајући изглед, нежну, свежу, румену боју и изврстан је услед особитог парофима, те не спада и не брише се, а никако није шкодљив, јер не садржи у себи ни цинка ни олова.

Једна доза пудера (бела, роза или жута) 3 круне.

Поруке отправља апотекар: 408 2—10

ROBERT LINDNER,

Wien, XIII. 9. Leinzerstrase 113

Одликовано: у Паризу, Лондону, Амстердаму, Бечу 1903. са златном медаљом и почасним знацима.

Liniment. Capsici comp

Richter's Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се већ од преко 33 године као поуздан лек против костобоље, реуме и назеба употребљава. 652 35 35

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер“ и фирмом „Richter“ — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. — Главно стовариште код: Јосифа пл. Терека, апотекара у Будимпешти.

F. Ad. Richter & Cie., k. u. k. Hofl.

Rudolstadt.

Адвокатског конципијента

тражи један адвокат у Срему. Ступити може одма. Обратити се ваља на администрацију „Заставе“ 427 2—3

Највеће одликовање „Grand Prix“ на париској светској изложби.

ГЛАВНО ЗАСТУПСТВО

Машинске фабрике крал. угарских држ. жељезница

БУДИМПЕШТА, V. Vaczi körút бр. 32.

препоручује 4, 6, 8, 10 и 12 коњских снага зготовљених гарнитура парних вршаћих машина, даље 14, 16 и 20 коњских снага Compourd-локомобила, које су израђене у фабрици машина кр угар. државних жељезница, даље „Millennium“ машине за сенокос, за руковед и везивање снопова у жетви, најновије конструкције. Даље препоручујемо ПЛУГОВЕ СА ВРШЦИМА ОД ЛИВЕНОГ ЧЕЛИКА и друге пољопривредне справе. 181 7—10

Признати најбољи и најјефтинији
БЕНЗИН- ПЕТРОЛИН- и ГАС-МОТОРИ
и
ЛОКОМОБИЛИ

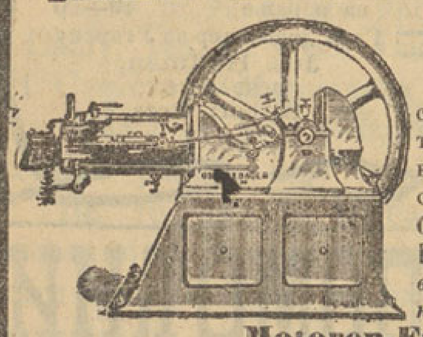

са вентилатором и електричним паленјем уз највећу гаранцију, за сваку сврху згодни. Нису, који брзо раде (Schnell-Läufer), те по томе врло подесни за уређење млина. Наручбине отправља
Motoren-Fabrik
OSERS & BAUER
уз повољне услове за плаћање. 867 12 20
Главно заступство и стовариште за Угарску код:
B. DÉNES, VI., Vaczi körut 61.
Католози бесплатно. — Траже се солидни заступници

Red Star Line, Antwerpen

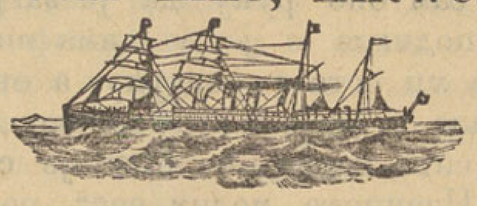

у Америку.
Прве класе поштански бродови. — Управо без претоваривања у Њујорк и Филаделфију. — Добро препитање. — Врло добро уређене лађе. — Јефтина вожња.
Извешћа даје: 336 7—
Red Star Line. 20. Wiedener Gürtel, in Wien.

ВИЛА ЗРАК
у Врњачкој бањи, Србија
на угледном месту са здравим чистим собама са и без спавајућих ствари, ставља се поштованим гостима на уживање по умереној утврђеној цени.
Ближа обавештења даје сопственик Светозар Вучковић коме се ваља обраћати у самој вили, Врњачка Бања (Србија)
419 2—8

ДОБРО СТАРО КУЋЕВНО СРЕДСТВО
које би требало да буде у свакој породици јесте свуда познат и опробани
ЕРНСТА ХЕСА
„EUCALYPTUS“
гарантиран чист, већ од 12 година управо из Аустрије поручиван природни производ.
У Немачкој и Аустро-Угарској законом заштићено. Јефтина цена од 1 кр. 50 пот. За оригиналну флашу која је ради употребе издашна омогућава свакоме набавку тог средства за повраћај здравља и сачувања од болести.
ПРЕКО 1500
захвалница и признања
добио сам без захтева од оздрављених лица, који су патили од
севотина, крсто-грудо-вратобоље, подагре, недовољног дисања, кијавице, главобоље, бола унутарњих нежних органа, старе ране, болести коже итд.
Не треба пропустити, а да се не поручи врло важна књига у којој су тачно описани Еукалиптус-препарати и како се исти имају употребљавати при описаним болестима. Сваком болеснику достављам на захтев ову књигу бесплатно, у којој сам дао отштампати количину сведочаба оздрављених лица.
Треба тачно пазити на заштитну марку
Клигентал у Саксонској.
ERNST HESS
Eucalyptis-Importeur.
Може се добити: Јегри у Чешкој: Adler-Apotheke; у Пилзању апотека код „белог једнорога“, Будвајсу код „Engel-Apotheke“, Бечу код „Krebs-Apotheke“ I. hoher Markt, Грацу код апотеке црног медведа, Марбург на Драви „Mohren-Apotheke“, Вилаху у Корушкој „Kreisapotheke“. Клагенфурту Engel-Apotheke“, Љубљани „Engel-Apotheke“ Трсту „Farmacia-Biasoletto, Ponterosso“, Брину у Моравској „Goldene Adler-Apotheke“, Велсу, Горња Аустрија „Apotheke schwarzen Adler“; у Комотави (Чешка) Adler-Apotheke.
59 21—26

ПРАВИ МАКСОВ
Kaiser-Borax
хемијски чист боракс
ЗА НЕГУ ТЕЛА, КОЖЕ И ЗДРАВЉА.
Kaiser-Borax при сталној употреби у води за прање прави кожу нежном и меком, дјествује како у ладном тако и у врућем купању освежујући и спречава сваку заразну опасност, одстрањује знојење ногу и остала непријатна испарења, пробитачан је код рана, неговања уста, зуби и косе. Kaiser-Borax чини добре услуге као средство за чистоћу у домазлуку. Прави Kaiser-Borax је само у црвеној кутијици са горњом заштитном марком, а добија се по 15, 30 и 70 потура кутија свуда. Упутство налази се у свакој кутији. Парфимиран Kaiser-Borax у финим картонима по 1 кр. и —50 пот. Kaiser-Borax-сапун комад 80 пот. Тола-сапун 40 пот. Kaiser-Borax-прашак за зубе у картону 80 потура.
360 5—10 Једини произвођач GOTTLIEB VOITH, Wien. III./I.

Одликована златном и сребрном медаљом | Постоји од 1860. г. | Одликована златном и сребрном медаљом

ФАБРИКА НАМЕШТАЈА
Са парном машином
НАСЛЕДНИКА НИКОЛЕ ДУСИНЋА
У НОВОМ САДУ
преко пута срп. о нов. школе у сопственој кући, Ханска улица бр. 1.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ СОПСТВЕНОГ ПРОИЗВОДА
готових намештаја, шифонера, кревета, писаћих столова, дрвених и савијених столица, украса, огледала и др. и др.
Даље: гарнитура за седење, душека, дивана, велики избор, простирача ћебета и завеса.
Прима сваковрсне оправке, украшавање при сваковрсним свечаностима, намештај за хотеле и станове, снабдевање потребних ствари за младе по најновијем укусу и по најефтинијим ценама.

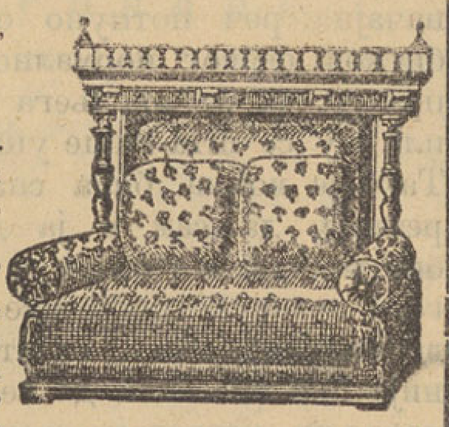

227 10 0

ШИХТОВ-САПУН
са знаком
„ЈЕЛЕН“.

„КЉУЧ“.

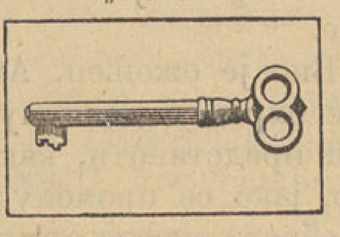

Најбољи, најиздашнији и по томе најјефтинији сапун. Слободан од сваких шкодљивих мешавина.
Добија се свуда.
При куповању треба нарочито пазити, да сваки комад сапуна носи име „ШИХТ“ и једну од горњих заштитних знакова.
27 11—25

Продаја
по тежини за
1 кр. 50 потура
и
1 кр. 90 пот.
по кили.
334 5—6

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ
за
Нови Сад
код
М. ВУЛПЕ
гвожђарница.

Свака потпуно практична домаћица
која каквоћу емајлног посуђа не цени по чистој спољашњости боје, већ једино и само по истрајности, издржљивости у употреби и јефтиноћи, купује данас искључиво
сиваcто емајлисано
СЕЦЕСИОНО Емајл-посуђе ЗА КУВАЊЕ
Commandit-Gesellschaft P. Westen. Pressburg-Ligetfalu.

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ
за
Нови Сад
код
М. ВУЛПЕ
гвожђарница

Продаја
на комад по оригиналној фабричној цени,
а по фабричном ценовнику који стоји на увид

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.